

Edgar Allan

POE

PÁD DOMU USHERŮ
A JINÉ POVÍDKY

PÁD DOMU USHERŮ
A JINÉ POVÍDKY

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Jiří Dědeček, 2001; Zuzana Mayerová, 2001, 2024;

Josef Schwarz – dědicové c/o Dilia, 1959, 1970, 1975;

Ladislav Šenkyřík, 1998, 2024

Cover © Dark Crayon, 2024

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2024

ISBN 978-80-277-4842-6 (pdf)

PÁD DOMU USHERŮ
A JINÉ POVÍDKY

přeložili Jiří Dědeček, Zuzana Mayerová,
Josef Schwarz a Ladislav Šenkyřík

F O B O S

OBSAH

Nevídané dobrodružství jistého Hanse Pfaalla (<i>Lš</i>)	→	5
Rukopis nalezený v láhvi (<i>JS</i>)	→	67
Pád Domu Usherů (<i>ZM</i>)	→	81
Dostaveníčko (<i>Lš</i>)	→	105
Kterak psáti článek pro Blackwood (<i>Lš</i>)	→	119
V tísní (<i>Lš</i>)	→	133
Mystifikace (<i>JS</i>)	→	145
U konce s dechem (<i>Lš</i>)	→	155
Muž, který se rozpadl (<i>JS</i>)	→	171
Obchodník (<i>JS</i>)	→	183
Mälzelův šachista (<i>Lš</i>)	→	195
Rozhovor Eiróta s Charmionem (<i>JS</i>)	→	223
Stín – podobenství (<i>Lš</i>)	→	231
Mlčení – bajka (<i>Lš</i>)	→	235
Jeruzalémská povídka (<i>Lš</i>)	→	239

Čtyři bestie v jedné aneb Homo-velbhart (<i>LŠ</i>)	→	245
Proč ten malý Francous nosí ruku v pásce (<i>LŠ</i>)	→	255
Bon-Bon (<i>LŠ</i>)	→	263
Jak se píše do časopisu aneb Petr Tůdle (<i>LŠ</i>)	→	283
William Wilson (<i>JS</i>)	→	299
Berenice (<i>JS</i>)	→	323
Ligeia (<i>LŠ</i>)	→	333
Morella (<i>LŠ</i>)	→	353
Metzengerstein (<i>LŠ</i>)	→	361
Vévoda De L'Omelette (<i>LŠ</i>)	→	373
Král Mor (<i>JS</i>)	→	379
Ďábel ve zvonici (<i>JS</i>)	→	393
Dělat lva (<i>JS</i>)	→	403
Poznámky	→	411

Překlad: Ladislav Šenkyřík (*LŠ*), Josef Schwarz (*JS*),
 Zuzana Mayerová (*ZM*), Jiří Dědeček (báseň
 „Palác duchů“ v povídce „Pád Domu Usherů“).

NEVÍDANÉ DOBRODRUŽSTVÍ JISTÉHO HANSE PFAALLA

*Se srdcem zběsile rozmarným,
jemuž jen já velím,
divočinou bloumám na vzdušném koni
a s planoucím kopím.*

Popěvek žebráckého šilence

Podle posledních zpráv z Rotterdamu se zdá, že se řečené město nachází ve stavu nesmírného filosofického pozdvižení. Skutečně se zde objevily fenomény tak zcela nečekané povahy, tak naprosto originální, tak vyloženě v rozporu s předjímanými názory, že mě nenechávají na pochybách, že celá Evropa je na nohou, veškerá fyzika v neklidu a věda a astronomie rozvrácené polemickými spory.

Vypadá to, že dne... (přesné datum spolehlivě neznám) se na velkém burzovním náměstí ve slovutném městě Rotterdamu shromáždil z ne zcela vysvětlených důvodů obrovský dav lidí. Na danou roční dobu byl nezvykle teplý den, vzduch se téměř nehýbal a zástup se vůbec nenacházel ve špatné náladě, ač byl občas skropen přívětivými chvilkovými přeháňkami z mohutných bílých mračen, jež hojně plula po blankytné nebeské klenbě. Nicméně kolem poledne nastal ve shromáždění nepatrný, ale zřetelný rozruch; následovalo

zamlaskání desetitisíce jazyků a v následujícím okamžiku se deset tisíc tváří obrátilo vzhůru k nebesům, deset tisíc dýmek vypadlo současně z koutků deseti tisíc úst, která vykřikla tak, že to nelze přirovnat k ničemu jinému než k hukotu Niagary. Lomoz se rozléhal dlouze a zběsile městem i okolím Rotterdamu.

Důvod tohoto povyku byl záhy očividný. Zpoza objemné, ostře ohraničené masy jednoho z již zmíněných mraků bylo možné spatřit, jak se do volného prostoru snáší modrý předmět prapodivného, nesourodého, ale zjevně pevného skupenství, tak nezvykle tvarovaný a tak vrtošivě pospojovaný, že to dav hřmotných měšťanů stojících dole na zemi s otevřenými ústy nemohl žádným způsobem pochopit. Co by to jen mohlo být? Při všech rotterdamských čertech, o jaké mohlo jít varovné znamení? Nikdo nevěděl; nikdo si to nedokázal představit; nikdo, dokonce ani starosta mynheer Superbus von Underduk, neměl sebemenší tušení, jak tu záhadu rozluštit; a tak, jelikož nic rozumnějšího nebylo možné udělat, všichni muži do jednoho si zastrčili dýmky zpátky do koutků svých úst a nespouštějíce zraky upřené k tomuto úkazu, zabafali, zarazili se, zakolébali a významně zabručeli; poté se odkolébali zpět, zabručeli, zarazili se a nakonec znovu zabafali.

Mezitím však stále níž a níž klesal vstříc malebnému městu předmět natolik kuriózní, že se stal příčinou tak velkého množství kouře. Během několika málo minut se snesl natolik nízko, že jej bylo možné přesně rozpoznat. Vypadal jako... ano! Bezpochyby šlo o nějaký druh balónu; žádný takový však nebyl nikdy dřív v Rotterdamu spatřen. Neboť dovolte mi, abych se vás zeptal, kdo kdy slyšel o balónu vyrobeném zcela z novin pochybného obsahu? V Holandsku žádný člověk určitě ne; ale pojednou zde, přímo lidem pod nosem, nebo spíš v jisté vzdálenosti nad jejich nosy,

se vznášela právě taková věc sestávající (mám to z opravdu důvěryhodného zdroje) přesně z tohoto materiálu, o němž nikdo předtím netušil, že by mohl být použit k takovému účelu. Byla to do nebe volající urážka zdravého rozumu rotterdamských měšťanů. Pokud jde o tvar zmíněného fenoménu, ten byl ještě hanebnější, neboť nešlo o nic jiného než o obrovskou šaškovskou čapku obrácenou vzhůru nohama. A toto přirovnání se v žádném případě neumenšilo, když při bližším ohledání dav spatřil velký střapeč visící z vrcholu a kolem horního okraje, neboli základny kužele, kruh drobných nástrojů připomínajících rolničky, které ustavičně cinkaly melodii „Hey, Betty Martin“. Ba co hůř! Na konci tohoto fantaskního stroje visela namísto koše modrými stuhami přivázaná ošuntělá bobrovice s nedostižně širokou krempou a polokulovitým dýnkem s černou stuhou a stříbrnou sponou. Nicméně je svým způsobem pozoruhodné, že mnozí obyvatelé Rotterdamu přísahali, že tento klobouk již dříve opakovaně viděli; a vskutku se zdálo, že ho celé shromáždění pozoruje zrakem plným důvěrné obeznámenosti. A žena jménem Grettel Pfaallová vykřikla při jeho spatření radostným překvapením a prohlásila, že je to přesně týž klobouk, jaký nosíval její manžel. To již byla okolnost, které se bylo třeba zevrubněji věnovat, neboť Pfaall zmizel spolu se třemi společníky z Rotterdamu přibližně před pěti lety, a to velice náhlým a záhadným způsobem, a až do doby tohoto vyprávění selhávaly veškeré pokusy získat o nich jakékoli zprávy. Jistě, na odlehlém místě ve východní části města byly spolu s jakýmsi podivně vyhlížejícím harampádím nalezeny nějaké kosti, které byly považovány za lidské; a někteří lidé zašli ve svých představách až tak daleko, že se domnívali, že na tom místě byla spáchána odporná vražda, jejíž oběti se stal se vši pravděpodobností Hans Pfaall a jeho společníci. — Ale vraťme se na místo.

Balón (neboť to bezpochyby balón byl) nyní sestoupil do výšky sta stop nad zemí, takže umožnil davu pod sebou zřetelný výhled na osobu tvořící jeho posádku. Byla to vpravdě velice mimořádná osoba. Nebyla rozhodně víc než dvě stopy vysoká, ale i tato výška by stačila k tomu, aby človíček ztratil rovnováhu, když se nakláněl přes okraj malého koše, nebýt kruhové obruče sahající mu po prsa a připoutané k lanům balónu. Tělo toho malého muže bylo proporcionálně značně široké, což dodávalo jeho postavě absurdně korpulentní vzezření. Nohy nebylo pochopitelně vidět vůbec. Ruce měl ohromně veliké. Vlasy šedivé a sčesané do copu. Nos měl nesmírně dlouhý, zahnutý a zarudlý; oči kulaté, rozzářené a pronikavé; brada i tváře, třebaže vráscité stářím, byly široké, opuchlé a dvojité; nikde na hlavě však nebylo ani památky po ničem, co by připomínalo uši. Tento záhadný malý džentlmen měl na sobě volný svrchník z blankytně modrého saténu s ladícími pumpkami zapnutými pod koleny stříbrnými přezkami. Vestu měl ušitou z jakéhosi leskle žlutého materiálu. Na hlavě mu frivolně nakřivo seděla bílá taftová čapka. A k dovršení svého ustrojení měl krk zahalený krvavě rudým hedvábným šátkem, který mu elegantně padal na hrud', kde byl uvázaný na fantastickou mašli pozoruhodných rozměrů.

Jakmile sestoupil, jak jsem již uvedl, do výšky přibližně sta stop od zemského povrchu, staříčkého malého džentlmena náhle popadl záchvat úzkosti a zdálo se, že se nechystá jakkoli se více přiblížit *ad terram firmam*. Z plátěného pytle, který zdvihl jen s velkými obtížemi, vysypal tudíž značné množství písku a okamžitě zůstal viset na jednom místě. Poté spěšně a rozrušeně vytáhl z postranní kapsy svrchníku rozměrnou safiánovou náprsní tašku. Podezíravě ji uchopil do rukou, poté si ji chvíli prohlížel s výrazem krajního překvapení a očividně užasl nad její váhou. Posléze

ji otevřel, vytáhl z ní obrovský dopis uzavřený pečetním voskem a pečlivě ovázaný rudou stužkou a hodil ho přesně k nohám starosty Superba von Underduka. Jeho Excellence se sehnula, aby dopis zvedla. Avšak vzduchoplavec, stále ještě do značné míry nespůj, se v tom okamžiku začal, jelikož už zjevně neměl v Rotterdamu nic jiného na práci, spěšně chystat k odletu; a vzhledem k tomu, že ke svému opětovnému stoupání se potřeboval zbavit části zátěže, vyhodil jeden po druhém na půl tuctu pytlů s pískem, aniž se obtěžoval jejich obsah vysypat, přičemž každý z nich nešťastnou náhodou dopadl na starostova záda a ne méně než šestkrát ho tak převalil přímo před zraky všech obyvatel Rotterdamu. Nemělo by se nicméně předpokládat, že vznešený Underduk hodlal tuto neomalenost ze strany drobného staříka snášet beztréstně. Údajně právě naopak během svých šesti otoček vypustil ne méně než půl tuctu bafnutí ze své dýmky, již se po celou dobu vši silou pevně držel a které se má v úmyslu pevně držet (dá-li Bůh) až do dne svého skonu.

Balón mezitím nabral výšku jako skřivan a prudce stoupal vysoko nad město, až posléze pokojně zaplul za mrak podobný tomu, z něhož se tak překvapivě vynořil, a tudíž se navždy ztratil užaslým očím spořádaných rotterdamských občanů. Veškerá pozornost se nyní upnula k dopisu, jehož seslání, stejně jako okolnosti, jež je doprovázely, tak neblaze zasáhly osobu i osobní důstojnost Jeho Excellence von Underduka. Tento hodnostář nicméně neopomněl během svého překulování věnovat důležitému předmětu pozornost a list bezpečně zajistil. Jak se pak při následném přezkoumání ukázalo, psaní padlo do těch nejpovolanějších rukou, neboť bylo skutečně adresováno právě jemu a profesoru Rubadubovi v jejich oficiálních funkcích prezidenta a viceprezidenta Rotterdamské astronomické akademie. Následně bylo tudíž těmito funkcionáři na místě otevřeno, čímž

se zjistilo, že obsahuje toto pozoruhodné a vskutku velice závažné sdělení:

*Jejich Excelencím von Underdukovi a Rubadubovi,
prezidentovi a viceprezidentovi Státní akademie
astronomů ve městě Rotterdamu.*

Vaše Excellence se snad budou umět rozpomenout na skromného řemeslníka jménem Hans Pfaall, jehož povoláním bylo opravárenství měchů a který spolu s třemi dalšími osobami zmizel přibližně před pěti lety z Rotterdamu způsobem, který je třeba považovat za prazvláštní. Nicméně pro každý případ Jejich Excelencím s vděčností dosvědčuji, že oním Hansem Pfaallem jsem já sám, pisatel této zprávy. Většinu mých spoluobčanů je dobře známo, že po dobu čtyřiceti let jsem soustavně obýval malé cihlové stavení na konci Zelné ulice, v němž jsem měl bydliště i v čase svého zmizení. Od nepaměti zde bydleli i mí předci – stejně jako já i oni se zabývali počestným a skutečně výnosným povoláním opravování měchů: neboť, popravdě řečeno, až do nedávných let, kdy hlavy mnoha lidem popletla politika, nemohl žádný poctivý občan Rotterdamu toužit po nějaké lepší profesi. Pověst jsem měl dobrou, zaměstnání nikdy nekladlo nepřiměřené nároky a nikdy nechyběly peníze ani prestiž. Ale jak jsem už naznačil, brzy jsme začali pociťovat dopady svobody, dlouhých projevů, radikalismu a všech podobných věcí. Lidé, kteří dříve patřili k nejlepším zákazníkům na světě, si na nás pojednou ani nevzpomněli. Měli toho spoustu ke čtení o revolucích a drželi krok s rozvojem intelektu a s duchem doby. Jestliže bylo zapotřebí rozdmýchat oheň, stačily k tomu noviny; a jak oslabovala vláda, nepochyboval jsem, že úměrně tomu nabývala na odolnosti kůže i železo; neboť zakrátko se už v Rotterdamu

nenášly žádné měchy, jež by potřebovaly sešít nebo opravit kladivem. Takový stav věcí nemohl trvat věčně. Záhy jsem zchudl jako kostelní myš, a jelikož jsem se musel postarat o manželku a děti, mé břímě začalo být posléze neúnosné a já trávil čím dál víc času úvahami nad nejpohodlnějším způsobem, jak skoncovat se životem. Neodbytní věřitelé mi ale přitom ponechávali jen málo volného času k rozjímání. Můj dům se nacházel od rána do večera vysloveně v obležení. Nesnesitelné starosti mi naháněli především tři muži, kteří bez ustání hlídali mé dveře a vyhrožovali mi právníky. Přisahal jsem, že budu-li mít to štěstí a dostanou se mi do spárů, náležitě se jim pomstím; a domnívám se, že bezprostřednímu provedení mého plánu na sebevraždu – vystřelit si mozek bambitkou – nezabránilo nic jiného než právě toto radostné očekávání. Považoval jsem však za nejlepší, když svůj hněv budu skrývat a zahrnu je sliby a laskavými slovy, dokud se mi nějakým šťastným řízením osudu příležitost k pomstě nenaskytne.

Jednoho dne, když se mi jim podařilo proklouznout a cítil jsem se sklíčený víc než obvykle, jsem se dlouho bezcílně toulal neznámými ulicemi, až jsem se posléze ocitl na jednom nároží naproti knihkupectví. Jelikož jsem tam uviděl křeslo přichystané pro zákazníky, uvelebil jsem se v něm, a nevěda vůbec proč, začal jsem se do stránek prvního svazku, který mi přišel pod ruku. Ukázalo se, že jde o drobný spisek, pojednání o spekulativní astronomii sepsané buď berlínským profesorem Enckem, nebo nějakým Francouzem trochu podobného jména. Jisté nepatrné informace o záležitostech této povahy jsem měl, a tak mě obsah knížky postupně zcela pohltil, vlastně jsem ji dvakrát celou přečetl, než jsem se probral a vybavil si, co se kolem mě děje. V té chvíli už se stmívalo a já své kroky nasměroval k domovu. Ale spis (spolu s jedním objevem pneumatiky,

který mi nedávno sdělil jako významné tajemství můj bratranec z Nantes) se mi nesmazatelně vryl do paměti, a když jsem se loudal zešeřelými ulicemi, důkladně jsem v mysli hloubal nad nespoutanými a místy nesrozumitelnými dedukcemi autora. Některé z těch pasáží výjimečným způsobem podněcovaly moji představivost. Čím déle jsem nad nimi přemítal, tím více ve mně rostl zájem, jenž se v mém nitru zažehl. Obecně omezená povaha mého vzdělání a především moje neznalost témat z oblasti přírodních věd byly tak dalekosáhlé, že jsem vůbec nebyl na pochybách ohledně svých schopností porozumět tomu, co jsem četl, a spis ve mně nevyvolával nedůvěru množstvím svých neurčitých pojmů, jež v jejich důsledku vyvstávaly, naopak mi sloužily pouze jako další podněty pro imaginaci; a byl jsem natolik domýšlivý, nebo snad natolik soudný, že jsem pochyboval, zda tyto nepropracované myšlenky, které se vynořily v nedobře usměrněných myslích, dobře nepopisují realitu, byť nepřilíš často se vši naléhavostí, a další nedílné vlastnosti spjaté s instinktem či intuicí.

Když jsem dorazil domů, bylo už pozdě a já šel hned spát. Moje mysl však byla příliš zaneprázdněná a spánek se nedostavoval. Proležel jsem celou noc pohroužený do úvah. Brzy ráno jsem vstal, odebral se nedočkavě zpátky do knihkupectví a za něco málo peněz, které jsem měl při sobě, jsem zakoupil několik svazků o mechanice a praktické astronomii. Bez úhony jsem se s nimi vrátil domů, každou volnou chvíli jsem věnoval jejich četbě a zakrátko jsem dosáhl takové zdatnosti ve studiu této vědy, že mi to připadalo dostatečné k provedení jisté myšlenky, k níž mě inspiroval buď ďábel, nebo mé lepší já. V přestávkách jsem v tomto období věnoval veškeré úsilí k uklidnění svých tří věřitelů, kteří mě tolik obtěžovali. V tom jsem nakonec uspěl; částečně tím, že jsem rozprodal značný díl nábytku z domácnosti,

abych uspokojil polovinu jejich nároků, a částečně slibem, že zbytek doplatím po dokončení menšího projektu, do něhož, jak jsem jim sdělil, se hodlám pustit a v jehož rámci jsem je požádal o jejich služby. Díky tomu (neboť to byli omezení) už pro mě bylo snadné získat je pro své záměry.

Po této přípravě se mi s pomocí mé ženy podařilo ve velkém utajení a s nejvyšší opatrností zbavit se zbylého majetku a po malých částkách si vypůjčit pod nejrůznějšími záminkami, a aniž bych se ohlížel (stydím se to říct) na svoji budoucí schopnost dluhy splácet, ne zrovna zanedbatelnou finanční částku v hotovosti. Pomocí takto získaných prostředků jsem pak postupně opatřil velice jemný batistový mušelin ve dvanáctiyardových rolích, dále motouz, spoustu kaučukového laku, rozměrný a hluboký proutěný koš vyrobený na zakázku a několik dalších položek nezbytných ke konstrukci a vybavení balónu mimořádných rozměrů. Svě manželce jsem poručil, aby vše co nejdříve zařídila, a podal jsem jí veškeré nezbytné informace, pokud jde o konkrétní postupy. Mezitím jsem z motouzu vyrobil síť adekvátní velikosti, vybavil jsem ji obručí a potřebnými lany a zakoupil bezpočet přístrojů a materiálů pro experiment v horních vrstvách svrchní části atmosféry. Poté jsem využil noční doby k dopravě pěti sudů s železnými obručemi, z nichž každý měl objem přibližně padesát galonů, a jednoho ještě většího na odlehlé místo východně od Rotterdamu; dále jsem tam přivezl šest plechových rour o průměru tří palců, náležitě tvarovaných a deset stop dlouhých, velké množství *zvláštní kovové, nebo spíš polokovové substance*, kterou nebudu jmenovat, a tucet demižonů obyčejné kyseliny. Plyn vytvořený z těchto materiálů dosud nevyrobil nikdo jiný než já – nebo přinejmenším ho nepoužil k podobnému účelu. Mohu si zde dovolit říct jen tolik, že jde o *základní složku azotu*, jenž byl dosud pokládán za nerozložitelný, a že její hustota je

37,4krát *nižší než hustota vodíku*. Je bez chuti, ale nikoli bez zápachu; když je čistá, hoří nazelenalým plamenem; a je okamžitě smrtelná pro veškeré živočichy. Celé její tajemství jsem odhalil bez potíží, ale práva na tento objev plně náleží (jak jsem již naznačil dříve) jistému občanovi z Nantes ve Francii, který mi tyto skutečnosti za určitých podmínek sdělil. Týž jedinec mi poskytl, aniž by si byl vůbec vědom mých záměrů, metodu konstrukce balónu z blány jistého zvířete, jejíž hmotou únik plynu téměř nepřipadá v úvahu. Ta mi však přišla celkově příliš drahá a nebyl jsem si zcela jistý, jestli batistový mušelín natřený vrstvou kaučukového laku bude stejně dobrý. Zmiňuji tuto okolnost, protože pokládám za pravděpodobné, že od té chvíle se dotýčný jedinec může pokusit o vzlet balónu naplněného tímto novým plynem a materiálem, o němž jsem hovořil, a já ho nehodlám připravit o uznání za tento mimořádný objev.

Na místě, které jsem určil pro rozmístění menších soudků během nafukování balónu, jsem pro každý z nich osobně vykopal malou jámu; jednotlivé díry tímto způsobem vytvořily kruh o průměru pětadvaceti stop. Uprostřed tohoto kruhu se nacházelo místo určené pro velký sud a zde jsem rovněž vykopal díru, tentokrát ještě hlubší. Do každé z pěti menších děr jsem položil nádobu s padesáti librami střelného prachu a do té velké soudek se sto padesáti librami téhož materiálu. Soudek i menší nádoby jsem náležitě propojil zápalnými šňůrami, a když jsem do jedné z nádob položil konec přibližně metrového doutnáku, díru jsem zakryl a položil na ni sud, přičemž druhý konec doutnáku jsem nechal vyčnívat za sudem přibližně palec nad zemí, takže byl prakticky neviditelný. Poté jsem zarovnal i ostatní jámy a umístil na ně příslušné sudy.

Kromě výše zmíněných položek jsem na místo dopravil a zde uschoval jeden z vylepšených přístrojů pana Grimma,

určených ke zkapalnění vzduchu. Nicméně jsem zjistil, že stroj vyžaduje značné úpravy, než ho bude možné přizpůsobit k účelům, k nimž jsem ho hodlal použít já. Ale díky houževnaté práci a nepolevující vytrvalosti jsem nakonec ve všech svých přípravách dosáhl naprostého úspěchu. Můj balón byl záhy dokončen. Obsahoval více než čtyřicet tisíc krychlových stop plynu; spočítal jsem, že mě snadno unese i se všemi mými přístroji, a pokud jsem dobře kalkuloval, i se sto sedmdesáti librami výhodně nakoupené zátěže. Balón byl pokryt třemi vrstvami laku a zjistil jsem, že batistový mušelin má veškeré vlastnosti hedvábí, neboť je stejně pevný, ale zároveň o poznání levnější.

Když teď bylo tedy vše připraveno, vyžádal jsem si od své ženy slib, že zachová tajemství ohledně všech mých činů ode dne mé první návštěvy knihkupectví; za sebe jsem jí slíbil, že se vrátím hned, jakmile mi to okolnosti umožní, dal jsem jí to málo peněz, jež mi zbyly, a rozloučil se s ní. Vskutku jsem se o ni nikterak nebál. Byla to, jak se říká, skvělá ženská a uměla se ve světě zařídit i bez mé podpory. Abych řekl pravdu, domnívám se, že mě stejně odjakživa pokládala za lenocha, pouhého budižkničemu, který umí akorát stavět vzdušné zámky, takže byla docela ráda, že se mě zbaví. Když jsem se s ní rozloučil, byla už temná noc. Vzal jsem s sebou jako své pobočníky ony tři věřitele, kteří mi nadělali tolik nepříjemností, a přenesli jsme balón i s košem a výstrojí oklikou na místo, kde byly rozestaveny ostatní předměty. Vše jsme zde našli neporušené a já se okamžitě pustil do práce.

Bylo prvního dubna. Jak už jsem řekl dříve, noc byla tmavá; nebylo vidět jedinou hvězdu; a chvílemi se snášel mrholící déšť, což bylo velmi nepříjemné. Má největší úzkost se ale týkala balónu, který navzdory laku, jímž byl chráněn, docela vlhkostí ztěžkl; i střelný prach se mohl poškodit. Svě

tři věřitele jsem tudíž přiměl pracovat s velkou pílí. Kolem prostředního sudu navršili drcený led a v ostatních míchali kyselinu. Nicméně mne neustále zahrnovali otázkami, co mám v úmyslu dělat se všemi těmi přístroji, a vyjadřovali značnou nelibost nad hroznou dřinou, k níž jsem je nutil. Nedokázali pochopit, jak tvrdili, k čemu dobrému může sloužit, když promoknou na kůži jen kvůli tomu, aby se zúčastnili tak příšerných čar a kouzel. Dost mě to znepokojilo a pustil jsem se do práce s ještě větší houževnatostí, neboť jsem se věru domníval, že ti idioti předpokládají, že jsem se dal do spolku s ďáblem a že zkrátka to, co dělám, není nic, čeho by se měli účastnit. Strašně jsem se tudíž bál, že mě zcela opustí. Podařilo se mi je však uchlácholit slibem, že jim uhradím veškeré dluhy, jen co se mi podaří dovést do konce tento podnik. Přikládali těmto řečem samozřejmě vlastní výklad; bezpochyby si představovali, že bych měl v každém případě přijít k ohromnému balíku peněz v hotovosti; a vezme-li se v úvahu, že jim zaplatím vše, co dlužím, a něco trochu navíc s přihlédnutím k jejich službám, pak tvrdím, že se pramálo starali, co se stane s mojí duší nebo mrtvolou.

Přibližně za čtyři a půl hodiny mi balón připadal dostatečně nafouknutý. Tudíž jsem k němu připevnil koš a vložil do něj všechny své přístroje: dalekohled, barometr s několika důležitými úpravami, teploměr, elektrometr, kompas, magnetickou střelku, stopky, zvon, hlásnou troubu atd. atd. atd.; také skleněnou kouli, z níž byl vyčerpaný vzduch a která byla pečlivě uzavřená zátkou. Nezapomněl jsem rovněž na kondenzační přístroj, nehašené vápno, špalík pečetního vosku, vydatnou zásobu vody a značné množství potravin, například sušeného masa, obsahujícího hodně živin v relativně malém objemu. Rovněž jsem do koše obstaral párek holubů a kočku.

Už se pomalu rozednívalo a já si pomyslel, že je nejvyšší čas k odletu. Jakoby náhodou mi upadl na zem zapálený doutník a já té příležitosti využil, abych se zastavil a zvedl ho, přičemž jsem potají zapálil doutník, jehož konec, jak jsem již uvedl, nepatrně vyčníval za spodním okrajem jednoho z menších sudů. Tři věřitelé si tohoto manévru vůbec nevšimli. Já jsem skočil do koše, okamžitě přeřezal jediné lano, které mě poutalo k zemi, a s radostí konstatoval, že jsem byl vymrštěn vzhůru nepředstavitelnou rychlostí, přičemž balón s naprostou lehkostí nesl i sto sedmdesát pět liber olovené zátěže a dokázal by jí unést mnohem víc. Když jsem opouštěl Zemi, barometr ukazoval výšku třiceti palců a teploměr hodnotu devatenácti stupňů Celsia.

Sotva jsem však dosáhl výšky necelých padesáti yardů, vyrazil za mnou s hukotem a burácením a tím nejbouřlivějším a nejděsivějším způsobem tak hustý uragán ohně, štěrku, hořícího dříví, rozžhaveného kovu a rozcupovaných lidských údů, že by se ve mně krve nadořezal, a já rozechvělý hrůzou padl na dno koše. Jasně jsem si nyní uvědomoval, že jsem to pořádně přepískl a že hlavní důsledky rány teprve přijdou. V souladu s tím jsem za necelou vteřinu pocítil, jak se mi do spánků žene krev z celého těla, načež došlo k otřesu, na který v životě nezapomenu a který prudce rozčíslnoc a jako by roztrhl v půli přímo nebeskou klenbu. Kdykoli jsem měl posléze chvilku času nad tím uvažovat, nikdy jsem neopomněl přičíst mimořádnou sílu exploze, jak jsem ji nahlížel, její prvotní příčině – své poloze přímo nad ní, ve směru její největší síly. V té chvíli jsem ale myslel pouze na záchranu svého života. Balón se zprvu zhroutil do sebe, vzápětí se však divoce roztáhl, strašlivou rychlostí se roztočil a nakonec se potácel a motal jako opilý člověk, mrštil mnou přes okraj koše a nechal mě viset v děsivé výšce hlavou dolů za kus tenkého provazu, který se náhodou zachytil ve

šterbině u dna proutěného koše a do něhož jsem se při pádu naštěstí zamotal levou nohou. O hrůzyplnosti mé situace si vůbec nelze vytvořit adekvátní představu. Křečovitě jsem lapal po dechu; tras připomínající záchvat zimnice projížděl každíčkým nervem a svalem mého těla; cítil jsem, jak mi oči začínají lézt z důlků; přemohla mě strašlivá žaludeční nevolnost; a posléze jsem upadl do mdlob a ztratil vědomí.

Nelze říct, jak dlouho jsem v tomto stavu zůstal. Muselo však jít o nezanedbatelnou dobu, neboť když se mi částečně navrátil pocit, že žiji, zjistil jsem, že se rozednívá, balón se nachází v hrozivé výšce nad pustým oceánem a nikde na nekonečném širém obzoru nelze spatřit ani stopu po pevné zemi. Mé dojmy se nicméně během tohoto zotavování zmítaly v takových mukách, jak by se dalo předvídat. V poklidném mapování, s nímž jsem se pustil do zkoumání své situace, lze skutečně vystopovat značnou dávku šílenství. Zvedl jsem si jednu po druhé ruce k očím a přemítal, čemu asi vděčím za naběhlé žíly a strašidelnou černotu nehtů. Poté jsem pečlivě zkoumal svou hlavu, opakovaně s ní třepal a s velkou pozorností ji ohmatával, dokud jsem se neujistil, že není, jak jsem byl z více než poloviny přesvědčený, větší než můj balón. Pak jsem si zkušeným způsobem prohmatal obě kapsy kalhot a po zjištění, že v nich postrádám krabičku tabletek a zubní párátka, jsem se snažil nějak si jejich zmiizení vysvětlit, ale jelikož jsem toho nebyl schopen, pocítil jsem nevýslovné rozčarování. Došlo mi, že trpím značně nepříjemným pocitem v levém kotníku, a do mysli se mi vedralo temné tušení situace, v níž se nacházím. Zvláštní ale je, že mě to nepřekvapilo ani mě nepřepadl strach. Pokud jsem vůbec něco cítil, bylo to jisté pobavené a potlačované uspokojení nad vlastní chytrostí, již jsem se chystal projevit v tom, jak se vymaním z tohoto dilematu; a své maximální bezpečí jsem nikdy ani na okamžik nepokládal

za otázku nějakých pochybností. Několik minut jsem zůstal pohroužený do nejhlubšího rozjímání. Zřetelně si vybavuji, jak jsem často pevně svíral rty, pokládal si ukazováček ze strany k nosu a prováděl další gesta a grimasy běžné u lidí, kteří z pohodlí svých křesel meditují nad složitými nebo důležitými záležitostmi. Když jsem, jak jsem se domníval, dostatečně posbíral své myšlenky, s obrovskou opatrností a rozvahou jsem si sáhl za záda a odepjal velkou železnou přezku, která tvořila součást opasku mých pantalonů. Ta přezka měla tři zuby, které byly poněkud zrezivělé a jen s velkými obtížemi se protáčely ve svých osách. Po jistém úsilí jsem je nicméně nastavil do správných úhlů k tělesu přezky a s radostí konstatoval, že zůstávají pevně na svém místě. Takto získaný nástroj jsem držel v zubech a pokračoval jsem rozvázáním uzlu na svém šátku. Než se mi posléze podařilo tento manévr dokončit, musel jsem si několikrát odpočinout. K jednomu konci šátku jsem poté připevnil přezku a druhý konec jsem si pro větší bezpečí pevně ovázal kolem zápěstí. Ohromným úsilím svalů jsem své tělo vytáhl vzhůru a hned napoprvé zaznamenal úspěch, když jsem přezku přehodil přes koš a zahákl ji, jak jsem očekával, za kruhový okraj proutěného výrobku.

Mé tělo bylo nyní nakloněné vůči koši přibližně v úhlu pětáctýřiceti stupňů; nesmí se to ale chápat tak, že bych se tudíž nacházel vychýlený pouhých pětáctýřicet stupňů od svislé polohy. Vůbec ne: pořád jsem ležel téměř v rovině obzoru; změna polohy, jíž jsem dosáhl, totiž výrazně odtlačila dno koše od mé pozice, která v souladu s tím představovala bezprostřední nebezpečí. Nicméně by se nemělo zapomínat, že v první chvíli, kdy jsem vypadl z koše, jsem mohl padat s tváří otočenou k balónu místo obráceně, jak se ve skutečnosti stalo; nebo třeba zadruhé mohl být provaz, na němž jsem visel, přehozený přes okraj koše – a lze si snadno

představit, že v libovolném z těchto hypotetických případů bych zřejmě nebyl schopen dosáhnout toho, čeho jsem nyní dosáhl, a odhalení, s nimiž přicházím, by byla pro příští generace navždy ztracená. Měl jsem tudíž veškeré důvody, abych byl vděčný; i když ve skutečnosti jsem byl pořád ještě natolik hloupý, že jsem nedokázal být vůbec nic, a visel jsem tak tímto pozoruhodným způsobem dobré čtvrt hodiny, aniž bych vyvinul jakékoli další úsilí, a zůstal tak vězet v tomto výjimečně pokojném stavu idiotské radosti. Tento pocit však přece jen záhy odezněl a vystřídala ho hrůza, zděšení a pocit naprosté bezmoci a zmaru. Krev, jež se tak dlouho hromadila v cévách mé hlavy a krku a která mě doposud povzbuzovala na duchu a přiváděla do vytržení, se nyní začala navracet do správných kanálů. Zřetelně tak přispívala k mému vnímání nebezpečí a sloužila ve skutečnosti pouze k tomu, aby mě připravila o vnitřní rovnováhu a odvahu se s ním vypořádat. Tato slabost nicméně neměla naštěstí pro mě dlouhého trvání. Ve správném čase přispěchal k mé záchraně pocit beznaděje a se zoufalými výkřiky a úporným úsilím jsem opakovaně vymrštil celý objem svého těla vzhůru, až nakonec jsem pevným stiskem sevřel vytoužený okraj, vysoukal jsem se přes něj a skulil se střežhlav a celý roztřesený do koše.

Až po delší chvíli jsem se natolik vzpamatoval, abych se mohl postarat o obvyklé záležitosti kolem balónu. Nicméně jsem ho poté obhlédl pozorně a ke své značné úlevě zjistil, že není nijak poškozený. Veškeré mé přístroje byly v bezpečí a naštěstí jsem nepřišel ani o zátěž, ani o proviant. Opravdu jsem všechno tak dobře zajistil na svém místě, že podobná nehoda naprosto nepřicházela v úvahu. Pohledem na hodinky jsem zjistil, že je šest. Stále jsem rychle stoupal a barometr nyní uváděl nadmořskou výšku tři a tři čtvrtiny míle. Přímo pode mnou se v oceánu nacházel malý černý

předmět mírně podlouhlého tvaru, vypadal jako kostka domina a ve všech ohledech se této hračce podobal. Když jsem na něj zaměřil svůj dalekohled, zřetelně jsem rozpoznal, že jde o britskou loď se čtyřiaředesáti děly, těžce se vlekoucí proti větru směrem na západojihozápad. Kromě této lodě jsem neviděl nic než oceán, oblohu a slunce, které již dávno vyšlo nad obzor.

Nyní už je nejvyšší čas, abych Vaším Excelencím objasnil záměr svého letu. Vaše Excellence si jistě vzpomenu na skličující situaci v Rotterdamu, která mě nakonec dohnala k rozhodnutí spáchat sebevraždu. Nebylo to ale tak, že bych choval nějakou jednoznačnou nechuť přímo k životu samému, avšak byl jsem k nevydržení pronásledován nahodilým neštěstím provázejícím moji situaci. V tomto duševním rozpoložení, kdy jsem si přál žít, ale zároveň jsem byl znavený životem, mi spisek z knihkupectví spolu s dobře načasovaným objevem mého bratrance z Nantes otevřel pramen imaginace. Poté jsem se konečně rozhodl. Chtěl jsem zmizet, ale žít; opustit svět, ale dál existovat; zkrátka, abych odhalil tajemství, odhodlal jsem se bez ohledu na to, co bude následovat, vykonat cestu na Měsíc. Abych snad nevypadal jako větší šílenec, než jsem, vyličím nyní podrobně, jak jen toho budu schopen, úvahy, které mě dovedly k přesvědčení, že dosažení takového cíle, byť bezpochyby obtížného a plného nebezpečí, není pro odvážného ducha v žádném případě za hranicemi možného.

Jako první věc bylo třeba zjistit skutečnou vzdálenost Měsíce od Země. Střední neboli průměrná vzdálenost mezi středy těchto dvou nebeských těles je 59,9643násobek rovníkového poloměru Země neboli přibližně pouhých 237 000 mil. Říkám střední nebo průměrná vzdálenost, ale je třeba mít na paměti, že oběžná dráha Měsíce představuje elipsu s výstředností čítající ne méně než 0,05484 délky její hlavní

poloosy a že ve chvíli, kdy se střed Země bude nacházet v jejím průsečíku a já bych mohl nějakým způsobem zaonačit, abych se potkal s Měsícem v jeho perigeu, výše zmíněná vzdálenost by se podstatně zkrátila. Avšak aniž bychom tuto možnost v této chvíli dál rozebírali, je zcela jisté, že za všech okolností jsem musel od zmíněných 237 000 mil odečíst poloměr Země, řekněme 4 000 mil, a poloměr Měsíce, řekněme 1 080 mil, tedy celkem 5 080 mil, což znamená, že za průměrných okolností představovala skutečná vzdálenost, již bylo třeba urazit, nějakých 231 920 mil. Uvědomoval jsem si, že tohle není nijak mimořádná vzdálenost. Při cestě po souši se už opakovaně dosáhlo rychlosti šedesáti mil za hodinu; a daly se s jistotou očekávat mnohem vyšší rychlosti. Nicméně ani touto rychlostí by moje cesta k povrchu Měsíce netrvala déle než 161 dní. Avšak mnohá konkrétní specifika mě přesvědčila, že průměrná rychlost mého cestování by mohla oněch šedesát mil za hodinu výrazně překonat, a jelikož mě tyto úvahy nepřestávaly hluboce znepokojovat, rozeberu je níže do větších podrobností.

Další bod, který bylo třeba vzít v potaz, byl mnohem závažnější. Z údajů poskytnutých barometrem zjišťujeme, že při stoupání od zemského povrchu necháváme ve výšce tisíc stop pod sebou přibližně třicetinu veškerého atmosférického vzduchu; to tedy znamená, že v 10 600 stopách vystoupáme přibližně jeho jednou třetinou; a v 18 000, což není daleko od výšky Cotopaxi, už překonáme polovinu této hmoty neboli v každém případě polovinu měřitelného množství vzduchového polštáře nad naší zemskou koulí. Rovněž je spočítáno, že ve výšce nepřesahující setinu zemského průměru, tedy nepřesahující osmdesát mil, je vzduch už natolik řídký, že zde žádným způsobem nelze zachovat život zvířat a že navíc většina citlivých přístrojů, jež máme k dispozici ke zjišťování přítomnosti atmosféry, nás nebude schopna

ujistit o její existenci. Mé pozornosti ovšem neuniklo, že zmíněné výpočty se zcela zakládají na našich experimentálních znalostech o vlastnostech vzduchu a mechanických zákonech určujících jeho rozpínavost a kompresi ve vzdálenostech, které můžeme označit za víceméně bezprostřední okolí Země samotné; a zároveň se považuje za dané, že život zvířete je – a musí být – v zásadě neschopný změny v jakékoli nedosažitelné vzdálenosti od zemského povrchu. Z dat vyplývá, že veškeré tyto dedukce musejí být samozřejmě analogické. Největší výška, již kdy člověk docílil, je 25 000 stop, a dosáhla jí vzduchoplavecká expedice pánů Guy-Lussaca a Biot. To je skromná výška, dokonce i ve srovnání se zmíněnými osmdesáti mílemi; a já se nemohu ubránit pocitu, že téma nabízí prostor k pochybnostem a značnou volnost ke spekulacím.

Ve skutečnosti však při vystoupení do jakékoli dané výšky se překonané měřitelné množství vzduchu při dalším stoupání stále zvyšuje vždy o adekvátní část odpovídající dosažené výšce (jak lze zjevně dovodit z výše řečeného), ale jeho podíl neustále klesá. Je tudíž evidentní, že vystoupáme-li sebevýš, doslova nemůžeme dorazit k hranici, za níž už nebude žádná atmosféra. Ta vždy musí existovat, tvrdil jsem, i když možná ve stavu nekonečného zředění.

Na druhou stranu jsem si uvědomoval, že tyto argumenty nemají dokazovat skutečnou a přesně danou hranici atmosféry, za níž už není absolutně žádný vzduch. Ale připadá mi, že jedna okolnost, jež ušla pozornosti těch, kteří na takové hranici trvají, i když nejde o nezvratné vyvrácení jejich přesvědčení, přesto stojí za důkladné prozkoumání. Při srovnání intervalů po sobě jdoucích průletů Enckeovy komety a jejího perihélia, přihlédneme-li co nejpřesněji k veškerým odchylkám způsobeným přitažlivostí planet, zdá se, že se tyto periody postupně zkracují; to znamená, že

hlavní osa elipsy komety se pomalu, ale naprosto pravidelně zkracuje. Přesně k tomuto by mělo docházet, předpokládáme-li odpor, který musí kometa překonávat při průletu nesmírně *řídkým éterickým médiem* prostupujícím části její oběžné dráhy. Neboť je očividné, že takové médium musí, má-li zbrzdit rychlost komety, zvyšovat její dostředivou sílu a oslabovat sílu odstředivou. Jinými slovy sluneční přitažlivost bude konstantně nabývat na síle a kometa bude při každém oběhu přitahována blíž. Skutečně neexistuje jiný způsob, jak uvedenou odchylku vysvětlit. Naproti tomu: Bylo pozorováno, že skutečný průměr mlhoviny obklopující tuto kometu se rapidně smršťuje, když se kometa blíží ke Slunci, a stejnou rychlostí rozšiřuje při odletu do odsluní. Není snad opodstatněné, že jsem spolu s panem Valzem předpokládal, že toto zjevné zhutnění objemu má svůj původ ve zhuštění onoho éterického média, o němž jsem hovořil výše a jehož hustota se mění v poměru ke vzdálenosti od Slunce? Za pozornost rovněž stál čockovitý jev zvaný zvířetníkové světlo. Tato záře, jež je nejpatrnější v tropech a je třeba si ji neplést s odleskem nějakého meteorického roje, se šíří od obzoru šikmo vzhůru a obvykle se drží ve směru slunečního rovníku. Připadá mi zřejmé, že se v řídké atmosféře šíří od Slunce přinejmenším přes oběžnou dráhu Venuše, a já se domnívám, že nekonečně daleko.* O tomto médiu jsem opravdu nemohl předpokládat, že by se omezovalo jen na elipsovitou dráhu komety nebo na bezprostřední blízkost Slunce. Naopak si bylo snadné představit, jak prostupuje celé oblasti našeho planetárního systému, zhušťuje se u planet do podoby, jíž říkáme atmosféra, a na

* Zvířetníkové světlo je pravděpodobně tím, co ve starověku označovali jako *trabes*. „Emicant et trabes simili modo, quas Docos vocant.“ – Plinius starší: *Naturalis historia*, sv. II, XXVI.

některých z nich se proměňuje z čistě geologických důvodů; to znamená, že se proměňuje nebo liší ve svých proporcích (nebo absolutní povahou) díky hmotě odpařované z příslušných oběžných drah.

Jakmile jsem k tématu zaujal tento postoj, už jsem dál příliš neváhal. Uznal jsem, že během své cesty bych měl letět atmosférou v podstatě stejnou jako na povrchu Země, a tak jsem věřil, že s pomocí velice důmyslného přístroje pana Grimma bych měl být snadno schopný ji zahušťovat v dostatečném množství pro potřeby dýchání. Tím byla odstraněna hlavní překážka bránící cestě na Měsíc. Musel jsem samozřejmě utratit nějaké peníze, věnoval jsem značný kus práce úpravě přístroje pro zamýšlený cíl a sebevědomě očekával jeho úspěšné využití, podaří-li se mi výpravu završit v nějakém rozumném období. To mě přivádí zpět k rychlosti, jíž by bylo možné cestovat.

Je pravda, že balóny během první fáze svého stoupání od Země letí poměrně mírnou rychlostí. Síla, která balón nese, zcela závisí na větší přitažlivosti atmosférického vzduchu oproti plynu v balónu; a na první pohled se nezdá být pravděpodobné, že ve chvíli, kdy balón nabírá výšku, a tudíž úspěšně proniká do vyšších vrstev atmosféry, kde její hustota prudce klesá, měla by se původní rychlost zvyšovat – tedy tvrdím, že se to nezdá být opodstatněné. Na druhou stranu jsem si nebyl vědom, že by se při nějakém zdokumentovaném letu v absolutní rychlosti stoupání přesvědčivě prokázalo její snížení; byť by se něco takového jistě mohlo přihodit, když už kvůli ničemu jinému, tak například v případě úniku plynu špatně zkonstruovaným balónem, nenalakovaným lepším materiálem než obyčejným lakem. Zdá se tudíž, že důsledek takového úniku stačí pouze k vyvážení účinku zrychlení získaného snižující se vzdáleností balónu od gravitačního středu. Dále jsem vzal v úvahu, že najdu-li na své

cestě médium, které jsem předpokládal, a prokáže-li se, že jde v podstatě o to, co označujeme za atmosférický vzduch, může být jen relativně malý rozdíl v tom, v jak velkém stavu zředění ho najdu – tedy vzhledem k síle, kterou budu stoupat –, neboť plyn v balónu bude nejen podléhat podobnému zředění (úměrně tomu, jak velký únik budu moci strpět, aby to dokázalo zabránit výbuchu), ale vzhledem ke své povaze zůstane za všech okolností určitě lehčí než jakákoli sloučenina pouhého dusíku a kyslíku. Existovala tudíž možnost – vlastně šlo o velkou pravděpodobnost –, že *v žádné etapě svého stoupání bych neměl dosáhnout bodu, v němž by se celková váha mého ohromného balónu, nepředstavitelně řídkého plynu, jímž byl naplněný, koše a veškerého jeho obsahu měla rovnat váze celkového objemu okolní vytlačené atmosféry*; a to lze snadno považovat za jedinou podmínku, při jejímž splnění by se mohlo mé stoupání zastavit. Mělo-li by se ale tohoto bodu vůbec kdy dosáhnout, mohl bych se zbavit zátěže a další váhy v celkovém objemu téměř tří set liber. Gravitační síla mezitím bude soustavně slábnout se čtvercem vzdálenosti, a poroste-li tudíž prudce rychlost, měl bych posléze dorazit do oněch vzdálených oblastí, kde sílu zemské přitažlivosti nahradí přitažlivost Měsíce.

Nicméně zde byla jiná obtíž, která mě poněkud zneklidňovala. Bylo pozorováno, že při stoupání balónu do značné výšky zakouší člověk kromě bolesti spojené s dýcháním velké nepříjemnosti v oblasti hlavy a celého těla, což často doprovází krvácení z nosu a další znepokojující symptomy, jež jsou stále nepříjemnější úměrně k dosažené výšce.* To byla úvaha

* Od původní publikace *Hanse Pfaalla* zjišťují, že pan Green, nechvalně proslulý balonista z Nasavska, ale i další vzduchoplavci popírají v tomto ohledu Humboldtova tvrzení a hovoří o *snížování* nepohodlí, přesně v souladu se zde prosazovanou teorií.

poněkud zarážející povahy. Nebylo snad pravděpodobné, že se tyto symptomy budou prohlubovat, až to posléze skončí smrtí? Nakonec jsem usoudil, že ne. Jejich původ bylo třeba hledat v postupném snižování obvyklého atmosférického tlaku na povrch těla a z toho plynoucího rozšíření povrchových cév, nikoli v nějakém vyloženém rozpadu živočišného systému, jako je tomu v případě obtíží s dechem, kdy hustota atmosféry chemicky nedostačuje náležitému okysličování krve v srdeční komoře. Kromě tohoto nedostatku okysličování jsem tudíž neviděl žádný důvod, proč by nebylo možné život zachovat třeba i ve vakuu; neboť rozpínání a stlačování hrudníku, jež se běžně označuje za dýchání, je výhradně svalová činnost a příčina, nikoli následek dýchání. Zkrátka jsem si představoval, že jakmile tělo přivykne nedostatku atmosférického tlaku, bolest se postupně zmírní; a během trvání těchto bolestí budu s důvěrou spoléhat na železnou odolnost svého zdraví.

Podrobně jsem tedy, Vaše Excellence, vylíčil některé – i když zdaleka ne všechny – úvahy, jež mě přivedly k projektu cesty na Měsíc. Nyní budu pokračovat tím, že vám předložím výsledek pokusu tak zjevně odvážného svým pojetím a v každém případě naprosto nevídaného v análech lidstva.

Jakmile jsem dosáhl dříve zmíněné výšky – tedy tří a tří čtvrtin míle –, vyhodil jsem z koše větší množství peří a zjistil tak, že stále stoupám dostatečnou rychlostí; nebylo tudíž třeba zbavovat se zátěže. Tomu jsem byl rád, neboť jsem si přál ponechat co největší váhu, kterou jsem mohl unést, a to ze zřejmého důvodu: nemohl jsem si být jistý gravitační silou ani hustotou měsíční atmosféry. Až dosud jsem netrpěl žádnými tělesnými potížemi, dýchal jsem zcela svobodně a necítil žádnou bolest hlavy. Kočka ležela ve střehu na mém kabátě, který jsem si svlékl, a se zdánlivou nezúčastněností pozorovala holuby. Ti byli uvázaní za nožky, abych zabránil

jejich útěku, a pilně se zaměstnávali zobáním rýžových zrněk, které jsem jim nasypal na dno koše.

Dvacet minut po šesté hodině barometr ukazoval výšku 26 400 stop neboli naprosto přesně pět mil. Vyhledky vypadaly nespoutaně. Prostředky sférické geometrie by dozajista šlo snadno spočítat, jak rozsáhlou oblast Země jsem pod sebou viděl. Konvexní povrch jakékoli části koule se má k celému povrchu koule jako sinus versus k průměru koule. V mém případě se tedy sinus versus – neboli jinak řečeno *tloušťka* útvaru pode mnou – přibližně rovnal mé výšce neboli výšce pozorovacího bodu nad povrchem. „Pět mil k osmi tisícům zemského průměru,“ dala by se vyjádřit část zemského povrchu, kterou jsem viděl. Jinými slovy jsem zrakem obsáhl šestnáct setin celého povrchu zeměkoule. Moře vypadalo hladce jako zrcadlo, i když s pomocí teleskopu jsem si uvědomil, že se zmítá bouřlivými vlnami. Loď už nešlo vidět, očividně odplula k východu. Začal jsem teď chvílemi zakoušet silnou bolest hlavy, především kolem uší, ale pořád jsem nicméně dýchal s přijatelnou volností. Zdálo se, že kočka a holubi netrpí vůbec žádnými potížemi.

Dvacet minut před sedmou balón vstoupil do dlouhé řady hustých mraků, které mi způsobily nemalé potíže, neboť poškodily kondenzační přístroj a promáčely mě na kůži; šlo bezpochyby o nečekaný střet, neboť jsem nepovažoval za možné, aby se mrak podobného charakteru mohl udržet v tak obrovské výšce. Nicméně jsem se domníval, že bude nejlepší, když vyhodím dvě pětilibrové zátěže, přičemž jsem si stále uchoval rezervu o váze sto šedesát pět liber. Jakmile jsem to provedl, záhy jsem se z obtížného průletu vymanil a okamžitě si uvědomil, že se mi nesmírně zvýšila rychlost stoupaní. Během pár vteřin po opuštění mračna projel z jednoho jeho konce na druhý záblesk pronikavého světla a způsobil vznícení napříč celým jeho objemem, jako

by šlo o hromadu hořícího uhlí. Je třeba nezapomínat, že se tak dělo za plného denního světla. Sebelepší fantazie si nedokáže vybavit nádheru, jakou by mohl takový fenomén způsobit uprostřed noční temnoty. Odpovídajícím obrazem by snad mohlo být jen samo peklo. Ale i tak mi stály vlasy hrůzou na hlavě, když jsem hleděl do hlubiny zející pod mnou a nechával svoji imaginaci sestoupit a vznášet se v prazvláštních klenutých chodbách rudých propastí a hrůzoplňných rozžhavených stržích obludných a neproniknutelných plamenů. Opravdu jsem vyvázl jen o vlásek. Kdyby balón zůstal být jen o krátkou chvíli déle uvnitř mraku – tedy kdyby mě nepříjemnost toho, že jsem se zmácel, nepřiměla vyhodit zátěž –, následkem by mohla být, a pravděpodobně i byla, moje zkáza. Podobné nástrahy, byť málo předpokládáné, patří možná k těm nejvážnějším, s nimiž se v balónu může člověk setkat. V té době jsem už nicméně dosáhl příliš velké výšky a v tomto ohledu jsem se nijak neznepokojoval.

Nyní jsem překotně stoupal a v sedm hodin barometr indikoval výšku ne menší než devět a půl míle. Začal jsem vnímat velké potíže při nadechování. I hlava mě nepřiměřeně bolela; a jelikož jsem už nějakou dobu cítil vlhkost na tvářích, zjistil jsem nakonec, že jde o krev, která mi docela rychle vytékala z ušních bubínků. Také oči mi působily značné potíže. Když jsem si je promnul rukou, zdálo se mi, že jsou vypoulené z očních důlků v nezanedbatelném stupni; a veškeré předměty v koši, ba i balón sám, jako by se mému zraku jevily zdeformované. Tyto příznaky byly silnější, než jsem očekával, a přivodily mi jisté znepokojení. V této kritické chvíli jsem velmi neuváženě a bez rozmyšlení vyhodil z koše další tři pětilibrové zátěže. Zvýšená rychlost stoupání, jíž jsem takto nabyl, mě unášela příliš překotně a bez náležitého odstupňování do nesmírně řídké vrstvy atmosféry, což se ukázalo pro celou moji expedici i mě samého jako

téměř osudné. Náhle mě přepadly křeče, které přetrvávaly déle než pět minut, a i když do jisté míry polevily, dokázal jsem popadnout dech pouze v dlouhých intervalech a dýchavičně, přičemž jsem po celou dobu hojně krvácel z nosu i uší, a trochu dokonce i z očí. Holubi se jeví na nejvyšší míru usouzení a usilovně se snažili uletět, zatímco kočka žalostně mňoukala a s jazýčkem visícím z tlamičky vrávorala košem, jako by trpěla nějakou otravou. Příliš pozdě jsem si nyní uvědomil obrovskou zbrkllost, již jsem se provinil, když jsem vyhodil zátěž, a mé znepokojení bylo obrovské. Neočekával jsem nic jiného než smrt, která se dostaví během pár minut. Fyzické utrpení, jež jsem podstupoval, přispělo rovněž k tomu, že jsem nedokázal téměř nic podniknout pro záchranu svého života. Opravdu už mi zbývalo jen pramálo sil k úvahám a silná bolest hlavy jako by se dál prudce zvyšovala. Tak jsem zjišťoval, že mé smysly zakrátko podlehnou, a už jsem sevřel jedno ventilové lano s představou, že se pokusím o sestup, když vtom vzpomínka na podvod, jímž jsem obelstil tři věřitele, a možné následky, které by pro mě znamenalo, kdybych se vrátil, mě od toho úmyslu přece jen odradily. Ulehl jsem na dno koše a usilovně se snažil vzpamatovat. V tom jsem uspěl alespoň do té míry, že jsem se rozhodl pro experiment spočívající ve snížení množství krve. Avšak nemaje žádnou lancetu, musel jsem tuto operaci provést nejlepším možným způsobem, jakého jsem byl schopen, a nakonec se mi podařilo otevřít si žílu na levé paži ostřím svého kapesního nožíku. Sotva začala krev téct, zakusil jsem znatelnou úlevu, a v době, kdy jsem přišel o množství odpovídající menší misce, většina nejhorsích symptomů mě zcela opustila. Nicméně jsem nepokládal za účelné pokoušet se okamžitě vstát; místo toho jsem si paži co nejlépe ovázal a zůstal další čtvrt hodiny nehybně ležet. Koncem oné doby jsem vstal a zjistil, že jsem se osvobodil

od veškeré bolesti, kterou jsem zakoušel za poslední hodinu a čtvrt stoupání. Potíže s dechem se však snížily jen nepatrně a napadlo mě, že brzy bude vyložene nezbytné použít kondenzační přístroj. Když jsem pohlédl na kočku, která se mezitím opět pohodlně stočila do klubíčka na mém kabátě, ke svému nekonečnému údivu jsem zjistil, že využila mé indispozice k tomu, aby na svět přivedla tři koťata. To byl pro mě naprosto nečekанý přírůstek v počtu pasažérů, ale jinak mě ta událost potěšila. Umožnila mi provést test pravdivosti jedné hypotézy, která mě při pokusu o tento let ovlivnila víc než cokoli jiného. Představoval jsem si, že příčina utrpení provázející zvířecí existenci v jisté vzdálenosti nad zemí spočívá v atmosférickém tlaku na zemském povrchu, jemuž je dané zvíře přivyklé. Kdyby se zjistilo, že koťata trpí stejnými obtížemi jako jejich matka, musel bych svou teorii považovat za chybnou, ale kdyby tomu tak nebylo, musel bych to pokládat za silné potvrzení své ideje.

V osm hodin jsem již dosáhl výšky sedmnácti mil nad zemským povrchem. Považoval jsem tudíž za prokázané, že rychlost mého stoupání nespočívá pouze v jejím navýšení, nýbrž že zrychlování by se do jisté míry projevilo, i kdybych se nezbavil zátěže, kterou jsem vyhodil. Bolesti hlavy a uší se s odstupem vracely s novou silou a nadále jsem občas krvácel z nosu; ale celkově jsem trpěl mnohem méně, než by se dalo očekávat. Dýchal jsem však se stupňujícími se obtížemi a každý nádech doprovázelo nepříjemné křečovitě stažení hrudníku. Rozbalil jsem konečně kondenzační přístroj a připravil ho pro okamžité použití.

Pohled na Zemi byl v tomto období mého stoupání opravdu nesmírně krásný. Na západ, sever i jih se prostírala, kam až oko dohlédlo, bezmezná plocha zdánlivě klidného oceánu, která každým okamžikem nabývala stále temnější modrý odstín. V obrovské vzdálenosti východním směrem,

i když dokonale rozeznatelné, se rozkládaly ostrovy Velké Británie, celé atlantické pobřeží Francie a Španělska i s malým dílem severní části afrického kontinentu. Nebylo možné vysledovat žádnou stopu po jednotlivostech a nejpyšnější lidská sídla z tváře Země dočista zmizela.

Nejvíce mě ale na podobě věcí dole pode mnou udivovala zdánlivá konkávnost povrchu zeměkoule. Zřejmě bezmyšlenkovitě jsem očekával, že během stoupání naopak spatřím její skutečnou konvexnost; stačilo však krátce se zamyslet, abych si ten rozpor vysvětlil. Přímkou vedená z mé polohy svisle k Zemi by vytvořila přilehlou odvěsnu pravoúhlého trojúhelníku, jehož protilehlá odvěsna by se táhla od pravého úhlu k obzoru a přepona od obzoru zpátky ke mně. Jenže moje výška byla zanedbatelná v porovnání s mým výhledem. Jinak řečeno, protilehlá odvěsna a přepona předpokládáního trojúhelníku by byly v mém případě tak dlouhé, že ve srovnání s přilehlou odvěsnou by mohly být pokládány téměř za rovnoběžky. Kvůli tomu se obzor vzduchoplavce vždy jeví v rovině s košem. Ale jakmile se bod přímo pod ním zdá být – a je – ve velké vzdálenosti, zdá se samozřejmě být také ve velké vzdálenosti pod obzorem. Proto ten dojem konkávnosti; a toto zdání musí přetrvávat po celou dobu, dokud výška nedosáhne natolik velkého poměru, že se zdánlivá rovnoběžnost protilehlé odvěsny a přepony vytratí.

Jelikož holubi už touto dobou zřejmě zažívali značné utrpení, rozhodl jsem se, že je pustím na svobodu. Napřed jsem odvázel jednoho, nádherného holuba skvrnitého, a postavil ho na okraj proutěného koše. Zdálo se, že je nesmírně neklidný, úzkostně se rozhlížel kolem sebe, třepotal křídly a vydával hlasité vrkavé zvuky, ale nedal se přesvědčit, aby si natolik důvěřoval, že by opustil prostor koše. Nakonec jsem ho zvedl a hodil do vzdálenosti asi půl tuctu yardů od balónu. Vůbec se však nepokusil klesat, jak jsem očekával,

nýbrž se vehementně snažil dostat zpátky, přičemž zároveň vyluzoval pronikavě pisklavý křik. Nakonec se mu podařilo vrátit se na své původní místo na okraji koše, ale sotva toho dosáhl, hlavička mu klesla na hrudník a padl mrtvý do koše. U druhého k takovému neštěstí nedošlo. Abych zabránil následování příkladu jeho druha a návratu do balónu, mrštil jsem s ním co největší silou směrem dolů a s potěšením sledoval, že pokračuje obrovskou rychlostí v klesání, přičemž s lehkostí a naprosto přirozeně využívá křídel. Zakrátko mi zmizel z dohledu a neměl jsem sebemenší pochybnosti, že se šťastně vrátil domů. Číča, která se podle všeho do značné míry zotavila ze své nemoci, si nyní dopřála vydatné jídlo v podobě mrtvého ptáka a poté se odebrala na kutě s mnohem zjevnějším uspokojením. Její kořata byla docela čilá a doposud neprokazovala sebemenší známky nepohodlí.

Ve čtvrt na devět, kdy jsem se už nedokázal nadechnout bez nesnesitelné bolesti, jsem se bez dalšího otálení pustil do přípravy zařízení kolem koše, náležejícího ke kondenzačnímu přístroji. Toto zařízení si vyžaduje menší vysvětlení a Vaše Excelence jistě budou mít na paměti, že mým cílem na prvním místě bylo, abych sebe i koš ochránil zábranou proti vysoce zředěné atmosféře, v níž jsem se nacházel, s úmyslem vypustit do takto vymezeného prostoru s pomocí mého kondenzačního přístroje takové množství této dostatečně zhuštěné atmosféry, aby mi to umožnilo volně dýchat. S tímto cílem před sebou jsem si předem přichystal velice pevný, dokonale vzduchotěsný, ale pružný kaučukový pytel. Do tohoto pytle dostatečných rozměrů se náležitě vešel celý koš. To znamená, že se pytel přetáhl pod celým dnem koše nahoru po stranách a dále podél vnější strany lan až k hornímu okraji obruče, k níž byla připojena síťovina. Když jsem takto pytel vytáhl a celý ho uzavřel na všech

stranách i vespod, bylo nyní třeba upevnit ho nahoře kolem obruče se sítí; jinými slovy, zajistit ho mezi sítí a obručí. Ale pokud síťovinu oddělím od obruče, abych tam mohl pytel upevnit, co mezitím bude držet koš? Sít však nebyla k obruči přidělána napevno, pouze přivázána řadou ok či smyček. Rozvázal jsem tudíž vždy jen několik těchto poutek zároveň, a koš tak zůstal dočasně zavěšený pouze na ostatních. Když jsem tam tímto způsobem vsunul část látky z horního okraje pytle, znovu jsem uvázal smyčky, nikoli ale k obruči, neboť to by nebylo možné, protože tomu nyní bránila látka pytle, ale k řadě velkých knoflíků připevněných přímo na látce, přibližně tři stopy pod hrdlem pytle; vzdálenosti mezi knoflíky byly přichystané tak, aby odpovídaly vzdálenostem mezi smyčkami. Jakmile jsem to provedl, odvázal jsem několik dalších smyček od obruče, přetáhl přes ni další část látky a rozvázané smyčky zase spojil s odpovídajícími knoflíky. Tímto způsobem jsem dokázal celý horní okraj pytle vložit mezi síťovinu a obruč. Je očividné, že obruč tak nemohla spadnout do koše, ani když celou jeho váhu s veškerým jeho obsahem měla nyní nést pouze síla knoflíků. Na první pohled to vypadá jako nedostatečné zajištění, ale nebylo tomu tak, protože knoflíky byly nejen samy o sobě velmi pevné, ale také tak blízko vedle sebe, že každý z nich nesl pouze malý díl celkové váhy. Ani kdyby byl koš s celým svým nákladem třikrát těžší, nemusel bych se vůbec strachovat. Obruč obalenou kaučukovou látkou jsem nyní zvedl téměř do původní výšky a podepřel ji třemi lehkými kůly, připravenými za tímto účelem. Smyslem tohoto kroku samozřejmě bylo, aby se pytel nahoře roztáhl a spodní část síťoviny zůstala na svém náležitém místě. Teď už jen zbývalo uzavřít hrdlo pytle, a toho se snadno dosáhlo přitažením záhybů látky k sobě a jejich pevným zaškrcením uvnitř s pomocí pevného stahovacího pomruhu.

Po stranách takto připraveného krytu koše byla vložena tři kruhová okénka ze silného, ale čirého skla, jimiž jsem se mohl pohodlně rozhlížet do všech horizontálních směrů. Ve spodní části látky se nacházelo přímo naproti malému otvoru ve dnu koše ještě čtvrté okénko stejného typu. To mi umožňovalo dívat se přímo kolmo pod sebe, ale jelikož jsem podobně důmyslné zařízení nemohl – vzhledem k zvláštnímu způsobu uzavření otvoru a tomu odpovídajícímu zkrabatění látky – umístit i nahoře, nemohl jsem sledovat žádné objekty přímo nad sebou. To samozřejmě nebylo nijak podstatné, neboť i kdybych uměl i do nadhlavníku umístit okno, balón sám by mi bránil v jakémkoli jeho smysluplném užití.

Přibližně stopu pod jedním z bočních okének se nacházel kruhový otvor tři palce v průměru a s mosaznou obrubou opatřenou na vnitřní straně otvory se závitů pro šroub. K této obrubě byla přišroubována silná trubka kondenzačního přístroje, jehož tělo se samozřejmě nacházelo v komoře z přírodního kaučuku. Touto trubicí se nasávalo velké množství okolní řídké atmosféry pomocí vakua vytvářeného v přístroji a odtud se v zahuštěném stavu přimíchávala do řídkého vzduchu, který již v prostoru byl. Po několikerém opakování této operace se nakonec komora naplnila atmosférou plně vhodnou pro náležitý dýchání; v takto stísněném prostoru se však v krátkém čase musel vzduch zkazit a přestal být vhodný pro častý kontakt s plícemi. Byl tedy poté vypouštěn malou klapkou na dně koše a hustý vzduch bez problémů klesal do řidší atmosféry pod balónem. Aby se zabránilo jakýmkoli komplikacím spojeným s případným vytvořením naprostého vakua uvnitř komory, neprobíhalo toto čištění nikdy najednou, nýbrž postupně – klapka se otevřela pouze na pár vteřin, pak se opět uzavřela, dokud dva záběry pumpy kondenzačního přístroje nedoplňily vypuštěnou část

atmosféry. Z experimentálních důvodů jsem kočku s koťaty vložil do menšího košíku, který jsem zavěsil mimo hlavní koš na knoflík vespod nedaleko klapky, kterou jsem je mohl v případě potřeby kdykoli nakrmit. Provedl jsem to s jistým menším rizikem a před uzavřením hrdla prostoru, kdy jsem se pod koš dostal s jedním z dříve zmíněných kůlů opatřeným háčkem. Sotva se do komory dostal hustý vzduch, obruče ani kůlů již nebylo třeba; rozpínání uzavřené atmosféry mocně roztáhlo kaučukovou látku.

V čase, kdy jsem veškerá tato opatření dokončil a komnatu naplnil vzduchem, jak jsem vysvětlil, bylo teprve za deset minut devět. Během celé doby, kdy jsem se tímto zaměstnával, jsem zakoušel nejhroživější nesnáze kvůli dýchacím potížím a hořce jsem litoval ledabylosti nebo spíš neuváženosti, jíž jsem se provinil, když jsem tak důležitou záležitost do poslední chvíle odkládal. Ale když jsem úkol konečně splnil, záhy jsem začal sklízet plody svého vynálezu. Opět jsem zcela volně a svobodně dýchal – a proč bych vlastně neměl? Příjemně mne rovněž překvapilo, když jsem zjistil, že se mi do značné míry ulevilo od nesmírných bolestí, které mě až dosud sužovaly. Pobolívání hlavy doprovázené pocitem oteklosti nebo spíš rozšíření zápěstí, kotníků a krku – to bylo asi tak všechno, na co jsem si nyní mohl stěžovat. Zdálo se tedy být evidentní, že značná část potíží doprovázejících snížení atmosférického tlaku ve skutečnosti odezněla, jak jsem předpokládal, a to, že bolest částečně přetrvávala poslední dvě hodiny, bylo možné plně přičíst na vrub nedostatečnému dýchání.

Dvacet minut před devátou, tedy krátce předtím, než jsem uzavřel ústí komory, dosáhla rtuť svého limitu neboli úplného dna barometru, který, jak jsem už zmínil, měl upravenou a rozšířenou konstrukci. V té chvíli ukazoval výšku 132 000 stop neboli pětadvacet mil, a já tudíž mohl

pozorovat oblast Země o rozloze ne menší než třistadvacetina její celkové plochy. V devět hodin jsem na východě opět přišel o výhled na souš, ale ještě předtím jsem si stihl uvědomit, že balón letí překotně na severoseverovýchod. Oceán pode mnou si stále udržoval svoji zdánlivou konkávnost, i když výhled mi často přerušovala mračna, která se táhla do všech stran.

O půl desáté jsem v rámci experimentu vyhodil klapkou hrst peří. Pírka se nevznášela, jak jsem očekával; naopak padala hromadně a vysokou rychlostí kolmo dolů jako kulka a během pár vteřin mi zmizela z dohledu. Zpočátku jsem nevěděl, co si mám o tom pozoruhodném fenoménu myslet; nedokázal jsem uvěřit, že by mé stoupání zničehonic nabralo tak obrovské zrychlení. Záhy mě ale napadlo, že atmosféra je už nyní natolik řídká, že neudrží ani peří, které tudíž padá s obrovskou rychlostí, přesně jak se zdálo; a že mě tedy jen překvapil součet rychlostí jeho padání a mého vlastního stoupání.

V deset hodin jsem zjistil, že toho mám k bezprostřednímu pozorování velice málo. Vše se odvíjelo hladce a já předpokládal, že balón bude nadále stoupat stále rostoucí rychlostí, i když jsem už neměl žádné prostředky, jak se tohoto zrychlování dopátrat. Netrpěl jsem už žádnými bolestmi ani potížemi jakékoli povahy a užíval si větší duševní pohody než v kterékoli chvíli od svého odletu z Rotterdamu; zabýval jsem se právě zjišťováním stavu svých všelijakých přístrojů a obnovováním atmosféry uvnitř komory. Rozhodl jsem se, že se tomuto poslednímu bodu budu věnovat v pravidelných intervalech po čtyřiceti minutách, spíš v zájmu uchování svého zdraví než kvůli tomu, že by tak častá obnova byla zcela nezbytná. Mezitím jsem nemohl nepřemýšlet nad budoucími očekáváními. Fantazie se vyžívala v představách o nedotčených a pohádkových oblastech Měsíce. Ničím nespoutaná

imaginace se pro jednou svobodně potulovala neustále se měnícími divy potemnělé a proměnlivé krajiny. Zničehonic se objevily dobře známé starobylé lesy, rozeklané srázy a vodopády hlučně se valící do bezedných propastí. Poté jsem náhle zavítal do nehybných jižních pustin, kam nikdy nepronikl žádný nebeský vánek a kde se do dále unaveně prostíraly rozlehlé louky plné vlčích máků a štíhlých květin připomínajících lilie, vše zde bylo tiché a navždy znehybnělé. Pak jsem zase cestoval daleko do jiného kraje, který celý tvořilo jediné matné, temné jezero obklopené hradbou mraků. Můj mozek se ale nezaobíral pouze podobnými rozmary. Až příliš často se mi do mysli vtíraly hrůzy drsné a děsivé povahy a otrásaly nejniternějšími hlubinami mé duše už jen pouhou možností, že by mohly být skutečné. Přesto jsem svým myšlenkám nedovoloval dlouho prodlévat v podobných úvahách, neboť jsem si správně uvědomoval skutečná a hmatatelná nebezpečí cesty, která si vyžadovala moji soustředěnou pozornost.

V pět hodin odpoledne, kdy jsem se zabýval obnovováním atmosféry uvnitř komnaty, jsem této příležitosti využil, abych se podíval klapkou na kočku s koťaty. Zdálo se, že kočka opět výrazně trpí, a já neváhal její neklid přičíst na prvním místě dýchacím potížím; můj experiment s koťaty ale dopadl velmi podivně. Pochopitelně jsem očekával, že budou vykazovat jisté bolesti, byť v menší míře než jejich matka; to by stačilo k potvrzení mého názoru ohledně vrozené odolnosti vůči atmosférickému tlaku. Nebyl jsem ale připravený na to, že při bližším zkoumání zjistím, že se očividně těší výbornému zdraví, dýchají naprosto volně a s dokonalou pravidelností, přičemž nevykazují sebemenší známky jakýchkoli potíží. Celé jsem si to dokázal objasnit pouze rozšířením své teorie a předpokladem, že vysoce zředěná okolní atmosféra možná nemusí být, jak jsem pokládal za